

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DELEGATURA W OPOLU

LOP-4101-08/2010

Nr ewid. 164/2010/P10158/LOP

Informacja o wynikach kontroli ochrony wód i zagospodarowania terenów przylegających do sztucznych zbiorników wodnych w Turawie, Otmuchowie i Nysie

Opole kwiecień 2011 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

Dyrektor Delegatury

Iwona Zyman

Akceptuję:

Jacek Kościelniak

Wiceprezes

Najwyższej Izby Kontroli

Zatwierdzam:

Jacek Jezierski

Prezes

Najwyższej Izby Kontroli

Dnia 04.04.2011

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel./fax: (22) 444-50-00 / (22) 825 44 81
www.nik.gov.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	5
2. Podsumowanie wyników kontroli	7
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	7
2.2. Synteza wyników kontroli	8
2.3. Uwagi końcowe i wnioski	11
3. Ważniejsze wyniki kontroli.....	13
3.1. Charakterystyka stanu prawnego	13
3.2. Istotne ustalenia kontroli	16
3.2.1. Bezpieczeństwo przeciwpowodziowe	16
3.2.2. Jakość wód.....	20
3.2.3. Tworzenie warunków do gospodarczego wykorzystania zbiorników retencyjnych i przyległych do nich terenów.....	26
4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli	29
4.1. Przygotowanie kontroli.....	29
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli.....	29
4.3. Finansowe rezultaty kontroli	32
5. Załączniki	33
Załącznik nr 1: Wykaz skontrolowanych podmiotów, ważniejszych nieprawidłowości i ocen kontrolowanej działalności.....	33
Załącznik nr 2: Wykaz osób zajmujących stanowiska kierownicze w kontrolowanych podmiotach	34
Załącznik nr 3: Gospodarka wodno-ściekowa w skontrolowanych gminach	35
Załącznik nr 4: Obszary województwa opolskiego zalane w wyniku powodzi w 1997 r.	40
Załącznik nr 5: Obszary województwa opolskiego zalane w wyniku powodzi w 2010 r.	41
Załącznik nr 6: Wykaz ważniejszych aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności	42
Załącznik nr 7: Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli	43

Wykaz najczęściej używanych skrótów i pojęć:

- **KZGW** – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie, zapewniający obsługę Prezesa KZGW, który jest centralnym organem administracji rządowej, właściwym w sprawach gospodarowania wodą,
- **RZGW** – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, państwowa jednostka budżetowa podległa Prezesowi KZGW,
- **IMGW** – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie,
- **KPOŚK** – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- **WZMiUW** – Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Opolu,
- **WIOŚ** – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu,
- **UE** – Unia Europejska,
- **eutrofizacja** - proces wzbogacania zbiorników wodnych w substancje pokarmowe (nutriety, biogeny); wzrost żyzności wód,
- **ochrona środowiska** - każda działalność związana z utrzymaniem lub przywróceniem czystości środowiska poprzez zapobieganie emisji zanieczyszczeń lub związana ze zmniejszeniem zanieczyszczeń obecnych w środowisku,
- **retencja** - zdolność do gromadzenia zasobów wodnych i przetrzymywania ich przez dłuższy czas w środowisku biotycznym i abiotycznym,
- **rewitalizacja** - działanie skupione na ożywieniu (odbudowie) zdegradowanych obszarów, którego celem jest przywrócenie ich dotychczasowej funkcji,
- **ścieki** - woda, która nie stanowi już bezpośredniej wartości dla celu, w jakim była używana lub produkowana, biorąc pod uwagę jej jakość, ilość lub czas występowania.

1. Wprowadzenie

Tytuł kontroli: Ochrona wód i zagospodarowanie terenów przylegających do sztucznych zbiorników wodnych w Turawie, Otmuchowie i Nysie.

Numer kontroli: P/10/158

Kontrola podjęta z inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli w ramach priorytetowych kierunków kontroli NIK na lata 2009-2011: *Państwo sprawne i przyjazne obywatelowi, Państwo efektywnie zarządzające zasobami publicznymi*.

Z informacji ukazujących się od wielu lat w lokalnej prasie wynikało, że stan wód w zbiornikach retencyjnych oraz urządzeń i budowli piętrzących nie zapewnia należytego spełniania funkcji ochrony przed powodzią obszarów zależnych, wykorzystania na cele turystyczne, sportowe i rekreacyjne oraz tworzenia warunków do ich gospodarczego wykorzystania. Ponadto, w wyniku kontroli rozpoznawczej przeprowadzonej w Urzędzie Gminy Turawa, stwierdzono nieprawidłowości w zakresie ewidencji zbiorników bezodpływowych i nadzoru nad odprowadzaniem ścieków, a także prowadzenia przez RZGW eksploatacji turawskiego zbiornika retencyjnego. Skontrolowane zagadnienia były również przedmiotem interpelacji i zapytań poselskich.

Celem kontroli była ocena realizacji przez organy administracji rządowej i samorządowej zadań w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, poprawy jakości wód i tworzenia warunków do gospodarczego wykorzystania retencyjnych zbiorników wodnych regionu środkowej Odry: turawskiego, otmuchowskiego i nyskiego oraz przyległych do nich obszarów. Celem kontroli było także sprawdzenie czy w kontrolowanej działalności występują nieprawidłowości uzasadniające podejrzenie korupcji lub mające cechy mechanizmów korupcjogennych.

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2008 r. do 30 czerwca 2010 r.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono w okresie od 18 czerwca 2010 r. do 20 stycznia 2011 r.

Postępowaniem kontrolnym objęto:

- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, Pełnomocnika Rządu ds. Programu Odra-2006 i Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu - na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie

*Kontroli*¹, w oparciu o kryteria kontroli określone w art. 5 ust. 1 tej ustawy, tj. legalności, gospodarności, celowości i rzetelności,

- Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Urząd Gminy Turawa oraz urzędy miejskie w Nysie i w Otmuchowie - na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o NIK, w oparciu o kryteria kontroli określone w art. 5 ust. 2 ustawy, tj. legalności, gospodarności i rzetelności.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701ze zm., dalej ustawa o NIK

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację przez organy administracji rządowej i samorządowej zadań w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, poprawy jakości wód i tworzenia warunków dla gospodarczego wykorzystania zbiorników retencyjnych.

Marszałek Województwa Opolskiego i RZGW rzetelnie realizowali zadania związane z rozpoznaniem zagrożeń powodziowych na terenie województwa opolskiego, a skontrolowane gminy były przygotowane do działań na wypadek zagrożenia powodzią. Natomiast RZGW nie utrzymywał budowli piętrzących wody skontrolowanych zbiorników retencyjnych i urządzeń towarzyszących w stanie zapewniającym pełne bezpieczeństwo na wypadek zagrożenia powodzią. Szacunki niezbędnych nakładów przedstawiane KZGW przez RZGW były nierzetelne, gdyż nie uwzględniały wszystkich potrzeb w zakresie napraw i remontów budowli piętrzących oraz nakładów związanych z przywróceniem pierwotnej funkcji zbiornika wstępnego Jedlice. Należy jednak podkreślić, że otrzymane środki pokrywały jedynie do 10 % zgłoszonych potrzeb. Skontrolowane wydatki RZGW ze środków otrzymanych z KZGW poniesione zostały legalnie, celowo i gospodarnie.

WIOŚ rzetelnie realizował zadania z zakresu państwowego monitoringu środowiska oraz nadzoru nad wywiązywaniem się podmiotów z obowiązku przestrzegania przepisów o ochronie środowiska.

Działania Samorządu Województwa Opolskiego oraz skontrolowanych gmin nakierowane na poprawę jakości wód NIK ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, z których zasadnicze dotyczyły:

- w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Opolskiego: braku kompletnych i bieżących danych o realizacji zadań na rzecz ochrony środowiska ustalonych w: Strategii rozwoju województwa opolskiego na lata 2000-2015 oraz w Programie ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2007-2010, a także niedokonywania przeglądów realizacji warunków ustalonych w pozwoleniach wodnoprawnych,

- w gminach: braku rzetelnych ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, ograniczonych działań na rzecz poprawy jakości wód w Gminie Otmuchów oraz nierzetelnego odbioru i rozliczenia zadania budowy kanalizacji sanitarnej w Gminie Turawa.

Działania RZGW na rzecz poprawy jakości wód były nierzetelne (ograniczone i nieskuteczne), gdyż polegały jedynie na upowszechnianiu wiedzy w tym zakresie oraz zleceniu opracowania rozwiązań rewitalizacji zbiornika turawskiego. Zaproponowanie w opracowaniu metody, ze względu na ich wysokie koszty, nie zostały wdrożone.

Gminy objęte kontrolą prawidłowo podejmowały działania zmierzające do gospodarczego wykorzystania zbiorników retencyjnych i przyległych do nich terenów. Natomiast działania RZGW w tym zakresie były nieskuteczne i nie doprowadziły do uregulowania zasad korzystania przez przedsiębiorcę energetycznego z budowli piętrzących, urządzeń spustowych oraz nieruchomości stanowiących majątek Skarbu Państwa. Ponadto działania windykacyjne wobec dłużników i działania związane z wyegzekwowaniem ustalonych w umowach warunków dzierżawy nieruchomości prowadzono w RZGW nierzetelnie.

2.2. Synteza wyników kontroli

2.2.1. Stan budowli piętrzących wody skontrolowanych trzech zbiorników retencyjnych i urządzeń towarzyszących nie spełniał warunków zapewniających prawidłową ich eksploatację, tym samym nie zapewniał zakładanego poziomu bezpieczeństwa powodziowego na obszarach zależnych (str. 16 Informacji). Pomimo uzyskiwania z IMGW niepełnych informacji w tym zakresie, RZGW w wyniku rzetelnie przeprowadzonych okresowych kontroli, posiadał dane o złym stanie technicznym budowli piętrzących i urządzeń towarzyszących. Przyczyną tego stanu był ograniczony zakres dokonywanych napraw i remontów, wynikający z braku środków finansowych odpowiadających uzasadnionym potrzebom. Szacunki koniecznych do poniesienia wydatków, przedkładane KZGW przez RZGW, były zaniżone (nierzetelne), a nadto otrzymywane z KZGW środki w kwotach: 648,8 tys. zł w 2008 r.; 331,9 tys. zł w 2009 r. i 874,1 tys. zł na 2010 r. stanowiły odpowiednio 9,4 %, 0,4 % i 7,7 % zgłaszanych potrzeb. Objęte kontrolą wydatki (45 % wydatków

ogółem w badanym okresie) poniesiono legalnie i wykorzystano efektywnie na zaplanowane zadania (str. 17 Informacji).

2.2.2. **Jakość wód** w zbiornikach oraz w głównych rzekach je zasilających (Małej Panwi i Nysie Kłodzkiej), wg wyników prowadzonego przez WIOŚ monitoringu, nie spełniała określonych w przepisach wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb oraz wymagań jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach (str. 20 Informacji).

Działania RZGW na rzecz poprawy jakości wód ograniczały się do prowadzenia działalności edukacyjnej i informacyjnej oraz zlecenia w 2008 r. kosztem 961 tys. zł opracowania „Studium wykonalności dla przedsięwzięcia rewitalizacji zbiornika retencyjnego Turawa”, które nie przyczyniło się do poprawy jakości wody. Wysokie koszty (od 199,3 mln zł do 1 693,9 mln zł) zaproponowanych w studium, niesprawdzonych wcześniej rozwiązań, które przekraczały możliwości ich sfinansowania w ramach środków RZGW lub Pełnomocnika Rządu ds. Programu Odra-2006 oraz brak działań w celu pozyskania dofinansowania z innych źródeł, wykluczyły możliwość ich zastosowania (str. 21 Informacji).

RZGW nie podejmował działań w celu wyegzekwowania od dzierżawców nieruchomości warunków ustalonych w umowach w zakresie informowania o zagospodarowaniu nieczystości płynnych i stałych, nie wypełniał też obowiązków prowadzenia kontroli wód i przeglądów realizacji warunków ustalonych w pozwoleniach wodnoprawnych. Przeglądów takich nie dokonywały również służby Marszałka Województwa Opolskiego. Tym samym nie posiadano informacji o spełnianiu przez podmioty warunków korzystania z wód oraz pozbawiono się możliwości identyfikowania źródeł nadmiernego ich zanieczyszczania (str. 20, str. 21 Informacji)

Pomimo ustalenia przez Samorząd Województwa Opolskiego zadań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej i poprawy jakości wód w dokumentach strategicznych, w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Opolskiego nie sporządzano wymaganych przepisami raportów z monitorowania realizacji ich założeń. Z tego powodu nie posiadano bieżących i kompleksowych informacji o stanie wykonania przyjętych zadań (str. 20 Informacji).

Realizacja przez skontrolowane gminy inwestycji w zakresie kanalizacji sanitarnej miała ograniczony wpływ na poprawę jakości wód w badanych zbiornikach

retencyjnych. Przyczyną powyższego było położenie większej części Gminy Turawa i Gminy Nysa poniżej zbiorników oraz niewielki stopień skanalizowania Gminy Otmuchów usytuowanej powyżej zbiornika nyskiego. Według stanu na koniec czerwca 2010 r. wskaźnik liczby przyłączy czynnych do pożądanych w Gminie Otmuchów wynosił 17,5 % wobec 54,0 % w Gminie Turawa i 70,3 % w Gminie Nysa (str. 23 Informacji).

Stwierdzone w gminach nieprawidłowości dotyczyły – braku ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków lub ich nierzetelności oraz nierzetelnego odbioru i rozliczenia budowy kanalizacji sanitarnej w Gminie Turawa (str. 23, str. 25 Informacji).

2.2.3. Objęte kontrolą gminy prawidłowo (rzetelnie i legalnie) podejmowały **działania na rzecz gospodarczego wykorzystania** zbiorników retencyjnych i terenów przylegających do nich. Istotnymi ograniczeniami w tym zakresie była zła jakość wody w zbiornikach oraz – w odniesieniu do Gminy Otmuchów – brak tytułu prawnego do dysponowania terenami położonymi w bezpośredniej bliskości zbiornika, które posiadał RZGW (str. 26 Informacji).

Działania RZGW w zakresie wykorzystywania majątku Skarbu Państwa do uzyskiwania przychodów były nieadekwatne do posiadanych możliwości (nierzetelne). Pomimo wykorzystywania przez przedsiębiorcę energetycznego (przy produkcji energii elektrycznej) obiektów i budowli piętrzących stanowiących majątek Skarbu Państwa administrowany przez RZGW, nie podjęto skutecznych działań w celu unormowania zasad korzystania z tych obiektów. Pomimo przekazywania do KZGW informacji o występujących trudnościach, RZGW nie uzyskało w tym zakresie wsparcia jednostki nadrzędnej. W ocenie NIK powyższe stanowi o możliwości wystąpienia korupcjogennego mechanizmu słabości nadzoru i kontroli wewnętrznej (str. 27 Informacji).

RZGW nie podejmował także rzetelnych i skutecznych działań w celu zapobieżenia użytkowaniu wydzierżawionych gruntów niezgodnie z warunkami zawartych umów oraz dochodzenia przeterminowanych należności z tytułu czynszu dzierżawnego (str. 28 Informacji).

2.2.4. W wyniku kontroli ujawniono nieprawidłowości w łącznej kwocie 811 329,88 zł (str. 32 Informacji), z tego:

- 555 622,50 zł stanowiło uszczuplenie dochodów RZGW w związku z korzystaniem przez przedsiębiorcę energetycznego z majątku Skarbu Państwa bez zawarcia umowy (str. 27 Informacji),
- 28 113 zł stanowiły należności, wobec których RZGW nie prowadził rzetelnych działań windykacyjnych (str. 28 Informacji),
- 219 836,24 zł (w tym 164 877,18 zł stanowiło dofinansowanie środkami UE) to kwota wydatków poniesionych przez Gminę Turawa na niezrealizowany zakres budowy kanalizacji sanitarnej (str. 23 Informacji),
- 7 758,14 zł stanowił powtórny wydatek Gminy Turawa na instalację przydomowych pompowni, których koszt poniesiono w ramach zadania budowy kanalizacji (str. 25 Informacji).

2.3. Uwagi końcowe i wnioski

Ustalenia kontroli wskazują na konieczność uwzględnienia przy podziale środków KZGW na utrzymanie, naprawy i remonty budowli piętrzących i urządzeń oraz na utrzymanie (odtworzenie) ich utraconych funkcji, wysokiego stopnia zagrożeń powodziowych w regionie środkowej Odry oraz złego stanu ww. budowli i urządzeń na terenie województwa opolskiego.

Uzyskanie istotnej poprawy jakości wód wykracza poza możliwości działania dyrektorów poszczególnych regionalnych zarządów gospodarki wodnej wykonujących w imieniu Prezesa KZGW prawa własności w stosunku do wód w tych zbiornikach, w tym w zakresie określonym w art. 26 pkt 2 i 5 oraz art. 92 ust. 3 pkt. 13 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne*², tj. dbania o dobrą jakość wód oraz do planowania przedsięwzięć związanych z odbudową ekosystemów zdegradowanych przez eksploatację zasobów wodnych. W związku z powyższym niezbędnym jest wdrożenie rozwiązań systemowych zapewniających koordynację działań na rzecz ograniczenia wprowadzania zanieczyszczeń do środowiska (poprzez wymuszenie unowocześnienia procesów technologicznych, doskonalenie procesów oczyszczania ścieków w oczyszczalniach komunalnych, przydomowych oraz przemysłowych, umożliwienie zachodzenia procesów samooczyszczania cieków wodnych poprzez właściwe kształtowania koryt w tym np. budowę progów wodnych i jazów oraz zapobieganie spływaniu do wód nawozów i pestycydów z użytków rolnych, a także

innych zanieczyszczeń środkami używanymi w rolnictwie poprzez właściwe ukształtowanie terenu).

Celowym jest ponadto rozwiązanie problemu dofinansowania (np. poprzez dotacje) kosztów budowy atestowanych przydomowych oczyszczalni ścieków w rejonach gdzie budowa kanalizacji sanitarnej jest nieopłacalna lub nie wpisuje się w ramy Programu dla Odry-2006 (ze względu np. na duże rozproszenie gospodarstw).

² Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Charakterystyka stanu prawnego

3.1.1. Śródlądowe, powierzchniowe wody płynące, do których należą wody w zbiornikach retencyjnych objętych kontrolą, stosownie do art. 10 ust. 1a *Prawa wodnego*, stanowią własność Skarbu Państwa, w imieniu którego prawa właścicielskie, na podstawie art. 11 ust. 1, pkt 2 lit. c *Prawa wodnego*, wykonuje Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Zakres uprawnień i obowiązków dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej został ustalony art. 92 *Prawa wodnego*.

3.1.2. Obowiązki właściciela dotyczące utrzymywania urządzeń wodnych, w tym polegające na eksploatacji, konserwacji oraz remontach w celu zachowania ich funkcji, zostały ustalone art. 64 ust. 1, 2 i 3 *Prawa wodnego*. Ponadto, stanowiące własność Skarbu Państwa, budowle piętrzące wody w kontrolowanych zbiornikach retencyjnych w myśl art. 64 ust. 4 *Prawa wodnego*, poddaje się okresowym badaniom wykonywanym przez Ośrodek Technicznej Kontroli Zapór IMGW.

3.1.3. Dyrektor RZGW, stosownie do art. 4 ust. 1, pkt 3 *Prawa wodnego*, który jest organem rządowej administracji niezespólonej właściwym w sprawach gospodarowania wodami, ma m.in. obowiązek ochrony wód w regionie wodnym oraz planowania przedsięwzięć związanych z odbudową ekosystemów zdegradowanych przez eksploatację zasobów wodnych (art. 92, ust. 3 pkt. 13 ww. ustawy), a także wykonywania kontroli gospodarki wodami (art. 92, ust. 3 pkt 12 i art. 157 *Prawa wodnego*).

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*³ w art. 97 ust. 1 zobowiązuje do ochrony wód polegającej na zapewnieniu ich jak najlepszej jakości poprzez działania określone w ust. 1 pkt. 1 i 2 tego artykułu oraz w przepisach wykonawczych do *Prawa wodnego*⁴. Art. 99 *Prawa ochrony środowiska* zobowiązuje

³ Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.

⁴ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach, Dz. U. Nr 183 poz. 1530 (przepis uchylony z dniem 1 stycznia 2011 r.; rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych, Dz. U. Nr 176, poz. 1455 i rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia

organy administracji do planowania i realizacji działań w zakresie ochrony poziomu jakości wód, uwzględniających obszary zlewni hydrograficznych. Ochronie wód służyć ma także, wynikający z art. 122 ust 1 pkt. 1 i 2 *Prawa wodnego*, obowiązek posiadania pozwolenia wodnoprawnego m.in. na: szczególne korzystanie z wód i regulację wód.

3.1.4. *Prawo wodne* reguluje również zagadnienia ochrony przed powodzią, stanowiąc, że ochrona ta jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej (art. 81). Ochronę ludzi i mienia przed powodzią, wg art. 80 ww. ustawy, realizuje się przez: zachowanie i tworzenie systemów retencji wód, racjonalne retencjonowanie wód i użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami oraz kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych i terenów zalewowych. Regulacje zawarte w *Prawie wodnym* zobowiązują dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej do koordynowania działań związanych z ochroną przed powodzią w regionie wodnym (art. 92 ust. 3 pkt 7). Problematykę zabezpieczenia przeciwpowodziowego reguluje także ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzeniu kryzysowym⁵.

Do zadań wójta (burmistrza, prezydenta) w sprawach zarządzania kryzysowego określonych w art. 19 ust. 2 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, należy m.in.: kierowanie monitorowaniem, planowaniem i usuwaniem zagrożeń na terenie gminy, realizacja zadań z zakresu planowania cywilnego, w tym realizacja zaleceń do gminnego planu zarządzania kryzysowego, opracowanie i przedkładanie ich do zatwierdzenia staroście, zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego, a także organizacja i realizacja zadań z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej.

Podstawą działania w sytuacjach kryzysowych są plany zarządzania kryzysowego opracowywane dla kraju, województwa, powiatu i gminy, których elementy zostały określone w art. 5 ustawy o zarządzaniu kryzysowym. Obowiązkiem właściwych organów jest dokonywanie systematycznej aktualizacji planów zarządzania

10 listopada 2005 r. w sprawie wykazu substancji priorytetowych w dziedzinie polityki wodnej, Dz. U. Nr 233, poz. 1987 (przepis uchylony z dniem 14 sierpnia 2010 r.).

⁵ Dz. U. Nr 89, poz. 590 ze zm.

kryzysowego, a cykl planowania nie może być dłuższy niż 2 lata (art. 5 ust. 3 ww. ustawy).

3.1.5. Do samorządu województwa należą działania wynikające z ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. *o samorządzie województwa*⁶, m.in.: zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń (art. 11 ust. 1 pkt 4) i racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (art. 11 ust. 2 pkt 5 ww. przepisu). Zadania te samorząd województwa winien realizować m.in. wg zasad ustalonych w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*⁷. Na marszałka województwa nałożono, w zakresie objętym jego właściwością, także obowiązek sprawowania kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska (art. 379 ust. 1 *Prawa ochrony środowiska*) oraz obowiązek dokonywania przeglądów ustaleń pozwoleń wodnoprawnych (art. 136 ust 2 *Prawa wodnego*).

Zasady gospodarki ściekowej regulują m.in. *Prawo wodne*, ustawa z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*⁸, rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. *w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego*⁹, rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 r. *w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych*¹⁰ oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 lipca 2004 r. *w sprawie dopuszczalnych mas substancji, które mogą być odprowadzane w ściekach przemysłowych*¹¹.

3.1.6. KPOŚK został opracowany przez Ministra Środowiska na podstawie art. 43 ust. 3 ustawy *Prawo wodne*. Program ten ma służyć wdrożeniu Dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych. Program został przyjęty w dniu 16 grudnia 2003 r. przez Radę Ministrów, a w dniach

⁶ Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 ze zm.

⁷ Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712.

⁸ Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 ze zm.

⁹ Dz. U. Nr 137, poz. 984.

¹⁰ Dz. U. Nr 136, poz. 964.

¹¹ Dz. U. Nr 180, poz. 1867.

7 czerwca 2005 r. i 2 marca 2010 r. został zaktualizowany. Stworzył on warunki do rozwoju infrastruktury związanej z gospodarką ściekową. Za realizację zadań wynikających z KPOŚK w poszczególnych aglomeracjach oraz ich sfinansowanie, odpowiedzialne są gminy.

3.2. Istotne ustalenia kontroli

3.2.1. Bezpieczeństwo przeciwpowodziowe

3.2.1.1. Informacje o złym stanie technicznym budowli piętrzących wody skontrolowanych zbiorników retencyjnych oraz urządzeń towarzyszących, a także o wynikających z tego faktu zagrożeniach powodziowych, przekazywane były organom samorządowym przez Marszałka Województwa Opolskiego i Wojewodę Opolskiego. W otrzymanym przez skontrolowane gminy *Raporcie o zaawansowaniu realizowanych prac i planowanych zadań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej województwa opolskiego*, stanowiącym załącznik do pisma Wojewody z dnia 9 lutego 2009 r., wskazano m.in. że: zasadniczy wpływ na sytuację powodziową na terenie Opolszczyzny mają zdarzenia hydrologiczne poza jej granicami tj. w zlewni górnej Odry oraz że do czasu wybudowania zbiornika Racibórz i modernizacji zbiornika nyskiego, województwo opolskie jest w stanie wysokiego zagrożenia powodziowego.

Obszary województwa opolskiego zalane w wyniku powodzi w 1997 r. i 2010 r. przedstawiono na mapkach w załącznikach nr 4 i 5 do niniejszej Informacji

Samorząd Województwa Opolskiego nie finansował wydatków związanych z utrzymaniem i remontami skontrolowanych zbiorników retencyjnych, gdyż zadania właściciela wykonywał RZGW. Natomiast z budżetu Województwa Opolskiego sfinansowano zadania związane z utrzymaniem cieków dopływających do tych zbiorników w kwotach: 25 851,98 zł w 2008 r., 44 418,09 zł w 2009 r. i 2 808,89 zł w I półroczu 2010 r., które obejmowały usuwanie zatorów, wykaszanie skarp i karczowanie krzewów oraz odmulanie koryt rzek.

3.2.1.2. RZGW rzetelnie wypełniał obowiązek przeprowadzania okresowych kontroli budowli piętrzących wody skontrolowanych zbiorników retencyjnych, określony w art. 62 ust. 1 pkt. 1-3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane*¹².

¹² Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623.

W protokołach z tych kontroli wskazywano zły stan techniczny budowli i urządzeń oraz zakresy robót (napraw i remontów) niezbędnych dla zapewniania należytego spełniania przez zbiorniki ich funkcji przeciwpowodziowych. Nie posiadano jednak pełnej (rzetelnej) informacji o stanie technicznym tych budowli i urządzeń z nimi związanych, gdyż okresowe oceny stanu technicznego i bezpieczeństwa, opracowane przez IMGW, zdaniem RZGW, nie spełniały wszystkich wymagań wymienionych w art. 64 ust 3 *Prawa wodnego*, w związku z art. 64 ust 4 tej ustawy. Opracowania te sporządzane były na podstawie umów zawartych w 2008 r. z IMiGW przez Ministra Środowiska i NFOŚiGW, a w 2009 r. – dodatkowo przez KZGW. W szczególności opracowania nie zawierały wyników badań i pomiarów filtracji wody przez budowle i podłoże, wytrzymałości budowli i podłoża oraz stanu urządzeń spustowych, a zawarte w nich ogólnikowe zapisy stanowiły powielenie zapisów z opracowań z lat poprzednich. Pomimo iż powyższy fakt znany był RZGW już w 2008 r., działań zmierzających do poprawy tej sytuacji do 23 października 2009 r. nie podejmowano (wg wyjaśnień – ze względu na to, że RZGW nie było stroną umów), a późniejsze pisma kierowane do KZGW nie odniosły skutku.

Otrzymane przez RZGW z KZGW środki na remonty i naprawy budowli piętrzących wody skontrolowanych zbiorników retencyjnych oraz urządzeń towarzyszących w kwotach: 648,8 tys. zł w 2008 r., 331,9 tys. zł w 2009 r. i 874,1 tys. zł na 2010 r. stanowiły od 0,4 % do 9,4 % zgłaszanych potrzeb. Jednakże RZGW nie uwzględniał w szacunkach i nie wykonywał wszystkich zadań wykazywanych w protokołach z przeprowadzonych przeglądów okresowych jako niezbędnych do wykonania, w tym wniosków o wykonanie zadań, które były wielokrotnie powtarzane, w szczególności:

- w odniesieniu do zbiornika turawskiego - naprawy przesiąkającego wału bocznego od strony Jedlic i remontu dylatacji sztolni bloku zrzutowego,
- w odniesieniu do zbiornika otmuchowskiego - naprawy urządzeń zrzutowych w Ściborzu oraz wykonania powłoki betonowej na powierzchni wykładzin kamiennych na progach Kanału Ulgi,
- w odniesieniu do zbiornika nyskiego – przecieków i korozji betonów mostu nad budowlą zrzutową oraz zamulenia zbiornika wyrównawczego przy przepompowni Zwierzyniec.

Podkreślić należy, że wg światowych statystyk, zjawiska przesiąkania były powodem niemalże 40 % wszystkich katastrof zapór¹³.

We wnioskach i szacunkach nie uwzględniano ponadto działań w celu przywrócenia pierwotnej funkcji zbiornika wstępnego Jedlice (o powierzchni 37 ha), polegającej na przeciwdziałaniu zamulaniu turawskiego zbiornika retencyjnego rumoszem niesionym przez rzekę Mała Panew.

Z powyższego wynika, że szacunki RZGW dotyczące niezbędnych nakładów były niepełne (nierzetelne), a zaniechania w utrzymaniu prawidłowego stanu zbiornika wstępnego doprowadziły do utraty jego funkcji¹⁴.

Stan zbiornika, który w skutek zaniechań zarósł drzewami, krzewami i trawami, przedstawiono na poniższych fotografiach:

W ramach otrzymanych, ograniczonych, środków RZGW zrealizował planowe zadania bieżące oraz inwestycyjne, obejmujące w odniesieniu do skontrolowanych zbiorników m.in. odmulanie rowów opaskowych, wykaszanie skarp zapór oraz opracowanie projektu remontu bloku zrzutowego zbiornika nyskiego. Wyboru wykonawców zadań dokonano zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*¹⁵.

Ograniczone środki na utrzymanie budowli piętrzących i urządzeń spowodowały, że RZGW nie doprowadził do naprawy wału bocznego zbiornika turawskiego, którego przesiąkanie począwszy od I połowy 2007 r. wielokrotnie zgłaszali pracownicy Wydziału Bezpieczeństwa Budowli Piętrzących. W skutek tego, w czasie wystąpienia

¹³ R. Fell, P. Mac Gregor., D. Stapeldon, *Geotechnical Engineering of Embankment Dams* (Geotechniczne problemy w obwałowaniach zapór ziemnych), Balkema, Rotterdam 1992.

¹⁴ obowiązek m.in. konserwacji oraz remontów urządzenia wodnego w celu zachowania jego funkcji i właściwego funkcjonowania wynika z postanowień art. 64 ust. 1 i 2 *Prawa wodnego*

¹⁵ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

zagrożenia powodzią w dniach 20 i 26 maja oraz 2-4 czerwca 2010 r., spiętrzenia wody w turawskim zbiorniku retencyjnym były niższe od wielkości ustalonych w pozwoleniu wodnoprawnym, a ilości odprowadzanej wody wykraczały poza wartości maksymalne określone w tym pozwoleniu. Spowodowało to zagrożenie powodziowe oraz podtopienia mieszkań i gospodarstw we wsi Turawa. Jednym z następstw powyższego była konieczność wypłaty przez Ośrodek Pomocy Społecznej zasiłków celowych w kwocie ogółem 85 500 zł.

Od 1 grudnia 2005 r. RZGW korzystał z wód turawskiego zbiornika retencyjnego bez zatwierdzonej przez uprawniony organ instrukcji gospodarowania wodą, gdyż instrukcja zatwierdzona przez Wojewodę Opolskiego w dniu 15 stycznia 2001 r. utraciła ważność z dniem 30 listopada 2005 r. Podejmowane przez RZGW w latach 2005-2007 działania zmierzające do jej zaktualizowania były nieskuteczne, natomiast w kolejnych latach (do czasu zakończenia kontroli NIK) działań nie podejmowano.

3.2.1.3. Skontrolowane gminy posiadały plany operacyjne ochrony przed powodzią oraz plany zarządzania kryzysowego stosownie do wymagań odpowiednio: art. 31a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym*¹⁶ oraz art. 5 ustawy *o zarządzaniu kryzysowym*, w tym procedury ochrony przed powodzią. Prawdłowo przeprowadzano także szkolenia i ćwiczenia dotyczące reagowania na zagrożenia.

Nieprawidłowości polegające na niewykonaniu obowiązków określonych w ustawie o zarządzaniu kryzysowym stwierdzono w dwóch gminach:

- w *Gminie Nysa dotyczyły one w szczególności: zaniechania aktualizacji planów zarządzania kryzysowego, braku charakterystyki występujących zagrożeń i oceny ryzyka, braku wskazania zadań i obowiązków uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa*¹⁷, braku wykazu umów i porozumień z innymi podmiotami o świadczenie pomocy.
- w *Gminie Otmuchów obejmowały one niedokonywanie charakterystyki występujących i potencjalnych zagrożeń oraz oceny ryzyka. Ponadto Burmistrz Otmuchowa, wbrew art. 19 ust. 6 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, powierzył kierownikowi Wydziału Organizacyjnego i Zarządzania Kryzysowego przypisany*

¹⁶ Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.

¹⁷ tj. w postaci zestawienia potencjalnych zagrożeń ze wskazaniem podmiotu wiodącego przy ich usuwaniu oraz podmiotów współpracujących.

burmistrzowi obowiązek kierowania pracami Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

3.2.2. Jakość wód

3.2.2.1 Według danych zawartych w informacji WIOŚ pt. *Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2009*, opracowanej w ramach państwowego monitoringu środowiska, jakość wody w objętych kontrolą trzech zbiornikach retencyjnych oraz wody rzek Małej Panwi i Nysy Kłodzkiej nie odpowiadała wymaganiom ustalonym w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych. Wody w zbiornikach nie spełniały także wymagań ustalonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach. Zgodnie z oceną jakości wód w kąpieliskach, turawski zbiornik retencyjny był nieprzydatny do kąpieli przez cały sezon z powodu eutrofizacji (głównie z powodu zakwitów sinic), a pozostałe – były nieprzydatne okresowo. Stan ten od 2006 r., wg opracowań WIOŚ, nie uległ zasadniczym zmianom.

Marszałek Województwa Opolskiego w licznej korespondencji kierowanej m.in. do posłów na Sejm RP, organów administracji państwowej oraz gremiów opiniotwórczych wskazywał na zły stan wód zbiornika turawskiego, wnioskując o włączenie się w działania na rzecz poprawy ich jakości. Jednym z efektów prowadzonych działań były interpelacje poselskie dotyczące konieczności przedstawienia zamierzeń rządu i ministra właściwego ds. środowiska w rozwiązaniu problemu zanieczyszczenia zbiornika turawskiego oraz przyspieszenia podjęcia decyzji o remoncie tamy zbiornika nyskiego.

3.2.2.2. Pomimo szczegółowego określenia przez Sejmik Województwa Opolskiego w *Strategii rozwoju województwa opolskiego na lata 2000-2015* oraz w *Programie ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do roku 2014*, zadań na rzecz zapewnienia racjonalnego korzystania z zasobów przyrody oraz zachowania wartości środowiska przyrodniczego (w tym zadań związanych z ochroną zasobów i jakości wód), a także kierunków systemowego zabezpieczenia przeciwpowodziowego, Zarząd Województwa Opolskiego nie posiadał bieżących danych o realizacji założeń określonych w ww. dokumentach. W okresie objętym kontrolą sporządzony został jeden raport z monitoringu realizacji Strategii (za lata

2004-2007) przyjęty w 2010 r., którego aktualność, w ocenie NIK, była ograniczona. Natomiast danych o zaawansowaniu realizacji założeń Programu nie posiadano, a działania w celu ich pozyskania podjęto w trakcie kontroli NIK.

Z powyższej przyczyny nie przedstawiono Sejmikowi raportu o wykonaniu Programu, o którym mowa w art. 18 ust 2 ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Ponadto Marszałek Województwa Opolskiego nie przeprowadzał przeglądu ustaleń pozwoleń wodnoprawnych, o którym mowa w art. 136 ust. 2 *Prawa wodnego*.

Na ochronę środowiska na terenie województwa opolskiego Samorząd wydatkował: 16 630 tys. zł w 2008 r., 29 205 tys. zł w 2009 r. i 6 941 tys. zł w I półroczu 2010 r., i stanowiło to od 4,1 % do 4,5 % wydatków budżetu Województwa Opolskiego ogółem. Natomiast Samorząd Województwa Opolskiego nie finansował w kontrolowanym okresie zadań bezpośrednio związanych z jakością wód w skontrolowanych zbiornikach retencyjnych.

3.2.2.3. Dyrektor RZGW nie wykonywał rzetelnie obowiązków właściciela wód wynikających z art. 26 pkt 1-6 *Prawa wodnego*, w szczególności dotyczących dbałości o utrzymanie dobrego stanu wód oraz współudziału w odbudowywaniu ekosystemów, albowiem pomimo posiadania informacji o złym stanie wód, pozyskiwanych m.in. z publikacji WIOŚ, działania te ograniczały się do publikacji materiałów informacyjnych i działalności edukacyjnej. RZGW nie wykonywał obowiązku dokonywania przeglądu realizacji 43 wydanych pozwoleń wodnoprawnych (w tym 18 na szczególne korzystanie z wód w zakresie odprowadzania ścieków), wynikającego z art. 136 ust. 2 *Prawa wodnego*.

RZGW zlecił w 2008 r. za cenę 961 tys. zł opracowanie *Studium wykonalności dla przedsięwzięcia rewitalizacji zbiornika retencyjnego Turawa na rzece Mała Panew*¹⁸ wraz z wnioskiem finansowym dla wybranego rozwiązania, uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i zgody na realizację przedsięwzięcia. Powyższe było wypełnieniem deklaracji podjętych 13 września 2006 r. na *Symposium w sprawie rewitalizacji środowiska wodnego zbiornika turawskiego na rzece Mała Panew*¹⁹. W specyfikacji istotnych warunków zamówienia i w umowie z wykonawcą odnotowano, że sporządzona dokumentacja będzie wykorzystana w celu uzyskania

¹⁸ Dalej Studium

¹⁹ W symposium uczestniczyli m.in. przedstawiciele RZGW, władz gmin położonych w zlewni Małej Panwi, wojewodowie i marszałkowie województw Śląskiego i Opolskiego.

dofinansowania ze środków UE. Zlecający nie posiadał jednak rzetelnego rozpoznania źródeł finansowania zaproponowanych rozwiązań, gdyż projekt rewitalizacji zbiornika turawskiego nie wpisywał się w cel działania 3.1 Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, do którego został zgłoszony.

Wykonanie Studium zlecono, pomimo niespełnienia warunku wskazanego w opracowaniu Instytutu Ochrony Środowiska z 2004 r. pt. *Ocena stanu ekologicznego Jeziora Turawskiego w celu opracowania działań na rzecz jego poprawy*²⁰ polegającego na istotnym ograniczeniu bieżącego napływu zanieczyszczeń do zbiornika (fosforu, azotu i innych zanieczyszczeń niesionych przez wody Małej Panwi). Według zapisów ww. *Oceny ...* jakiegokolwiek zabiegi będą miały szansę pełnego powodzenia, kiedy docelowo uporządkowana zostanie gospodarka ściekowa w zlewni Jeziora Turawskiego (rekultywacja). W opracowaniu tym odnotowano ponadto, że badanie mięsa ryb ze zbiornika Turawa nie wykazało przekroczenia zawartości metali ciężkich. Tożsame wyniki uzyskano w badaniach przeprowadzonych w trakcie kontroli na wniosek NIK przez Wojewódzki Inspektorat Weterynarii, Zakład Higieny Weterynaryjnej we Wrocławiu.

Koszty rozwiązań zaproponowanych w opracowanym w 2009 r. Studium²¹ (od 199,3 mln zł do 1 693,9 mln zł) przekraczały możliwości ich sfinansowania ze środków własnych RZGW lub środków przewidzianych w Programie dla Odry-2006 (w komponencie Ochrona przyrody), a RZGW nie podjął działań w celu pozyskania innych źródeł finansowania. Ponadto, w Studium nie wskazano przypadków zastosowania zaproponowanych rozwiązań, a w opinii kierownika Inspektoratu Inwestycyjnego RZGW w Opolu zaproponowane metody rewitalizacji zbiornika nie były dotąd zweryfikowane praktycznie.

Działania na rzecz rewitalizacji wód zbiornika turawskiego zaproponowanych w ww. opracowaniu, do czasu zakończenia kontroli NIK, nie podejmowano. Tym samym, pomimo wydatkowania na opracowanie Studium 961 tys. zł dotacji celowej ze środków Programu dla Odry-2006, nie uzyskano efektów, które przysłużyłyby się poprawie jakości wód w turawskim zbiorniku retencyjnym.

²⁰ Wrocław 2004, Nr 31 Warszawa 2007.

²¹ Rozwiązania obejmowały: usunięcie osadów z czaszy zbiornika i ich zagospodarowanie, unieszkodliwienie i składowanie wydobytego odpadu (4 mln ton) na składowiskach zewnętrznych, unieszkodliwienie osadów poprzez ich izolację, eliminującą wpływ zanieczyszczeń na wody gromadzone w zbiorniku oraz zabezpieczającą przed transportem zanieczyszczeń w dół rzek.

3.2.2.4. Skanalizowanie objętych kontrolą gmin było zróżnicowane. Wskaźniki przyłączy wybudowanych do liczby przyłączy pożądanych wynosiły od 17,5 % w Gminie Otmuchów, poprzez 58,0 % w Gminie Turawa, do 97,2 % w Gminie Nysa, natomiast wskaźniki liczby czynnych przyłączy kanalizacyjnych do liczby przyłączy pożądanych wg stanu na koniec czerwca 2010 r. wynosiły odpowiednio: 17,5 %, 54,0 %, 70,3 %²² (szczegóły – w zał. nr 4 do niniejszej informacji). Wysokie wskaźniki skanalizowania gmin Turawa i Nysa, w związku z ich położeniem poniżej zbiorników retencyjnych, nie miały wpływu na jakość wód w tych zbiornikach. Natomiast bezpośredni wpływ na pogarszanie jakości wody w nyskim zbiorniku retencyjnym miał niski stopień skanalizowania gminy Otmuchów, wynikający z braku możliwości sfinansowania wymaganych inwestycji. Określone bowiem w Studium wykonalności niezbędne nakłady wynosiły 43 352 tys. zł, tj. o 14 514 tys. zł więcej od wstępnych szacunków, a prognozowana cena za odbiór ścieków w 2013 r. (po zakończeniu inwestycji) wyniosła 13,30 zł/m³ brutto, tj. ponad trzy razy więcej od ceny obowiązującej w 2010 r. W uzasadnieniu uchwały Rady Miejskiej z 10 czerwca 2009 r. o odstąpieniu od realizacji zadania obejmującego budowę kanalizacji w sześciu sołectwach i części Otmuchowa podano, że koszty zadania przekraczają możliwości finansowe gminy, biorąc nawet pod uwagę możliwość dofinansowania ze środków UE. Jednocześnie zaawansowanie robót na terenie Gminy Turawa (wybudowano 44,84 km ze 176,62 km sieci kanalizacji sanitarnych zaplanowanych do końca 2012 r.) było zgodne z przyjętym harmonogramem.

W badanym okresie wydatki gmin na zadania związane z budową kanalizacji sanitarnej wynosiły: 1 207 tys. zł w Gminie Otmuchów, 10 485 tys. zł w Gminie Turawa, i 4 017 tys. zł w Gminie Nysa. Stanowiły one odpowiednio: 5 %, 5,8 % i 1,2 % wydatków gmin ogółem. Relatywnie najniższy udział wydatków Gminy Nysa na kanalizację w jej wydatkach ogółem wynika z zakończenia realizacji projektu współfinansowanego ze środków Funduszu Spójności, którego koszty ogółem w latach 2005-2010 wyniosły 90 263 tys. zł.

Badanie inwestycji budowy kanalizacji sanitarnej wykazało nieprawidłowości w jednej gminie - w Gminie Turawa w ramach projektu pn. *Ochrona wód podziemnych oraz ujęć wody pitnej dla Miasta Opola I Gminy Turawa (Kotórz Mały,*

²² Znaczna różnica pomiędzy liczbą przyłączy wybudowanych a liczbą przyłączy czynnych w Gminie Nysa wynika z przebiegu realizacji zadania w zakresie podłączania użytkowników do sieci.

Zawada), zrealizowanego przez Gminę Turawa i współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, nierzetelnie dokonano odbioru projektu i jego rozliczenia:

- *obioru części projektu obejmującej kanalizację sanitarną we wsi Zawada dokonano nie posiadając wymaganej dokumentacji. Dokumentacja ta została przez wykonawcę dostarczona 40 dni po dacie odbioru końcowego robót i była sporządzona nierzetelnie, bowiem występowały w niej rozbieżności w stosunku do zakresu określonego w projekcie, wykazów wykonanych przyłączy oraz danych terenowych sporządzonych i przekazanych wykonawcy. Z objętego umową dofinansowania i rozliczonego zakresu rzeczowego, obejmującego m.in. 624 przepompownie i przyłącza przydomowe, faktycznie zrealizowano 587 (94 %). Działający w imieniu Gminy pracownicy Urzędu oraz Inspektor nadzoru inwestorskiego dokonali w dniu 31 stycznia 2008 r. końcowego odbioru projektu, nie wnosząc uwag co do jakości i zakresu wykonanych robót. Ww. osoby w wyjaśnieniach i zeznaniach jako przyczynę poświadczenia nieprawdy podały konieczność rozliczenia projektu zgodnie z zawartą umową (za wskaźnik rezultatu projektu w umowie uznano podłączenie do kanalizacji 624 gospodarstw domowych). Poświadczenie przez funkcjonariusza publicznego lub przez osobę uprawnioną do wystawienia dokumentu nieprawdy w tym dokumencie stanowi przestępstwo z art. 271 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny²³.*
- *także dane w podpisanym przez Wójta sprawozdaniu końcowym z realizacji Projektu, w którym wykazano pełne osiągnięcie zakładanego wskaźnika rezultatu projektu, były niezgodne ze stanem faktycznym. W zeznaniu Wójt podał, że wiedział o niepełnej realizacji zadania, lecz działał w dobrej wierze. Poświadczenie nieprawdy w sprawozdaniu spowodowało uzyskanie przez Gminę nienależnego dofinansowania ze środków unijnych w kwocie 45 682,05 zł, która stanowiła 75 % wydatków w łącznej kwocie 60 909,40 zł za niezrealizowany zakres robót budowlano-montażowych, jak również dofinansowania w kwocie 119 195,13 zł poniesionych kosztów zakupu pomp w wysokości 158 926,84 zł. Gmina wypłaciła wykonawcy wynagrodzenie za wykonanie przedmiotu umowy w pełnej wysokości 9 881 230,43 zł brutto, nie obniżając zapłaty o 60 909,40 zł za*

²³ Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.

niewykonane roboty budowlano-montażowe²⁴. Pomimo podjętych przez wykonawcę projektu pisemnych zobowiązań dotyczących nieodpłatnego dokończenia prac (odebranych jako wykonane), omawiany zakres prac do dnia zakończenia kontroli NIK, tj. przez ponad 2,5 roku nie został wykonany. Wykonanie przyłączy do sieci i prac montażowych związanych z uruchomieniem pompowni przydomowych na trzech posesjach (zaliczonych do niezrealizowanego zakresu rzeczowego) zostało przez Wójta zlecone innej firmie, a Gmina poniosła z tego tytułu koszty w wysokości 7 758,14 zł. Powyższy wydatek, w ocenie NIK, był niegospodarny.

3.2.2.5. We wszystkich gminach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku lub nierzetelności ewidencji zbiorników bezodpływowych i ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. I tak:

- w Gminie Turawa brak było ww. ewidencji, pomimo że NIK już po kontroli przeprowadzonej we wrześniu 2009 r. wniosła o poprawę skuteczności nadzoru nad respektowaniem przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach przez właścicieli posesji, w zakresie usuwania odpadów stałych i ścieków,
- w Gminie Otmuchów ww. ewidencje prowadzone były nierzetelnie, gdyż ewidencja zbiorników bezodpływowych zawierała jedynie dane o 133 zbiornikach usytuowanych w 4 z 32 miejscowości (12,5 %), ale brak było w niej, wymaganych wzorem przyjętym w Urzędzie, wpisów o dacie ostatniego opróżniania zbiorników w 132 pozycjach (99,2 %) oraz informacji o pojemności 17 zbiorników. Ponadto dane ewidencji nie były poparte dokumentami źródłowymi i nie były zgodne z danymi wykazanymi w sprawozdaniu GUS SG-01 za 2009 r., w którym podano, że na terenie Gminy istniało 1 915 zbiorników bezodpływowych. Ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków zawierała jeden wpis bez wskazania daty wprowadzenia i źródła danych, tymczasem w ww. sprawozdaniu statystycznym Burmistrz wykazał istnienie 40 przydomowych oczyszczalni ścieków. Dla pozyskania danych i zaprowadzenia wymaganych ewidencji nie wykorzystano

²⁴ Wykonawca przekazał Gminie 37 zestawów pompowni i przyłączy, które nie zostały zainstalowane w ramach Zadania, natomiast nie wykonał prac montażowych i elektrycznych za kwotę 60 909,40 zł.

przeглядów stanu posesji na terenie sołectw Gminy przeprowadzanych (na podstawie zarządzeń Burmistrza) w dwuletnich okresach,

- *w Gminie Nysa nie prowadzono ewidencji zbiorników bezodpływowych, a ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków była nierzetelna, gdyż ujęto w niej tylko trzy z ośmiu funkcjonujących oczyszczalni przydomowych.*

Pomimo braku ww. ewidencji w gminach Turawa i Nysa prawidłowo wypełniano obowiązek kontroli częstotliwości pozbywania się odpadów ciekłych i opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*. W wyniku przeprowadzonych kontroli zastosowano pouczenia i nałożono mandaty karne. Nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono natomiast w:

- *Gminie Otmuchów, w której nie prowadzono bieżącej kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych, a pomimo stwierdzenia (w wyniku sprawdzeń 16 skarg mieszkańców) 14 naruszeń przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, w tym przypadki odprowadzania ścieków do rowów, sankcje ograniczone zostały do pouczeń.*

Ww. przypadki odprowadzania ścieków do środowiska wpływały bezpośrednio na jakość wód w zbiorniku nyskim, powyżej którego położona jest Gmina Otmuchów.

3.2.3. Tworzenie warunków do gospodarczego wykorzystania zbiorników retencyjnych i przyległych do nich terenów.

3.2.3.1. Skontrolowane gminy prawidłowo wykorzystywały położenie na ich terenie zbiorników retencyjnych i podejmowały działania mające na celu zwiększenie ich atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej. Tworzono infrastrukturę sprzyjającą rozwojowi różnych form wypoczynku (w tym drogową, parkingową i kanalizacyjną) wydzierżawiano tereny oraz prowadzono sprzedaż działek rekreacyjnych.

W działalności tej występowały jednak istotne ograniczenia, wynikające z zanieczyszczeń wód powodujących zakwity glonów (sinic), które uniemożliwiały wykorzystanie wody do kąpieli, a ponadto - w Gminie Otmuchów - przyległe do

zbiornika tereny (położone poza koroną wałów) były w posiadaniu RZGW, a wnioski Gminy o ich pozyskanie nie zostały przez starostę uwzględnione z powodu negatywnego stanowiska RZGW w przedmiotowej sprawie, wg którego nieruchomości te są niezbędne dla wykonywania zadań statutowych, a także wykorzystane będą do rozbudowy zaplecza dla obsługi zbiornika.

3.2.3.2. Urządzenia piętrzące wody skontrolowanych zbiorników retencyjnych oraz przyległe nieruchomości Skarbu Państwa, będące w administrowaniu RZGW, wykorzystywane były przez przedsiębiorcę energetycznego przy produkcji energii elektrycznej. Jednakże RZGW nie zawarł z ww. przedsiębiorcą stosownych umów. Jako przyczynę wskazano brak ustanowienia lub potwierdzenia przez starostów trwałego zarządu RZGW na ww. nieruchomościach oraz brak wsparcia ze strony KZGW (pisma kierowane do KZGW w 2009 r. w sprawie oddania w dzierżawę części urządzeń wodnych na zbiornikach Otmuchów i Turawa pozostały bez konkretnych odpowiedzi). Jednak w odniesieniu do zbiornika turawskiego, RZGW od lipca 2008 r. posiadał stosowne decyzje Starosty Opolskiego z 7 lipca 2008 r., lecz nie doprowadził do zawarcia umowy. Natomiast w odniesieniu do zbiorników w Otmuchowie i w Nysie, RZGW od 2002 r., pomimo prowadzonej korespondencji z korzystającym z urządzeń piętrzących, nie doprowadził do opracowania wymaganej w postępowaniu dokumentacji. W skutek powyższego brak było możliwości ustalenia należności z dzierżawy i uzyskania przychodów za okres objęty kontrolą w łącznej kwocie nie mniejszej niż 555,6 tys. zł²⁵, pomimo ponoszenia przez RZGW kosztów utrzymania tych obiektów. W ocenie NIK, powyższe zaniechania stanowią o możliwości wystąpienia korupcjogennego mechanizmu słabości nadzoru i kontroli wewnętrznej, polegającego na dopuszczeniu do bezumownego korzystania z majątku Skarbu Państwa.

3.2.3.3. Warunki ustalone w umowach zawartych z dzierżawcami nieruchomości nie były przez RZGW rzetelnie egzekwowane. Pomimo, iż ośmiu z 33 (24 %) dzierżawców objętych kontrolą nie wywiązało się z nałożonego w umowach

²⁵ Ustalono na podstawie zawartych umów przez RZGW z innymi przedsiębiorcami wytwarzającymi energię elektryczną i dochodach z tytułu użytkowania gruntów pokrytych wodami, dzierżawy urządzeń piętrzących i dzierżawy gruntu uzyskanych w 2009 r., które wynosiły rocznie: od 987 zł do 3 190 zł za użytkowanie gruntów pokrytych wodami, od 73 096 zł do 116 887 zł z dzierżawy urządzeń piętrzących. Wyliczenie: 987 zł (najniższa kwota) x 3 (zbiorniki) x 2,5 (roku) + 73096 zł (najniższa kwota) x 3 (zbiorniki) x 2,5 (roku) = 555 622,50 zł.

obowiązku dostarczenia do RZGW (w terminie do 31 marca każdego roku) informacji na temat sposobu zagospodarowania nieczystości płynnych i stałych, to osoby odpowiedzialne (kierownicy zbiorników) nie podejmowały skutecznych działań w celu wyegzekwowania tego obowiązku. Ponadto na terenach administrowanych przez RZGW przy zbiornikach w Turawie i Otmuchowie w pięciu przypadkach zaniechano egzekwowania od dzierżawców obowiązku uzyskania zgody RZGW na wykonywanie robót budowlanych, a w Otmuchowie miał miejsce jeden przypadek zajęcia budynku przez byłego pracownika RZGW bez zawarcia umowy, wobec którego nie podjęto żadnych działań.

3.2.3.4. Służby księgowe RZGW nie podejmowały niezwłocznie działań windykacyjnych wobec dzierżawców posiadających zaległości w płatnościach czynszu dzierżawnego. Wobec trzech dzierżawców, których zaległości w kwocie łącznej 37 314 zł stanowiły 41 % zaległości wg stanu 30 czerwca 2010 r., wezwania do zapłaty skierowano od 46 do 82 dni po upływie terminów płatności. Pomimo bezskuteczności wezwań, dalsze czynności windykacyjne podjęto wyłącznie wobec zaległości w kwocie 9 201 zł, a wobec pozostałych zaległości w kwocie łącznej 28 113 zł zaniechano ich dochodzenia. Niedochodzenie należności jednostki sektora finansów publicznych stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych, o którym mowa w art. 5 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 grudnia 2004 r. *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych*²⁶. Pracownicy odpowiedzialni za powyższe w wyjaśnieniach wskazali nadmierne obciążenie innymi obowiązkami. W ocenie NIK do powstania tych nieprawidłowości przyczynił się brak w RZGW skutecznej kontroli zarządczej, o której mowa w art. 61 ust 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych*²⁷

²⁶ Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.

²⁷ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Przygotowanie kontroli

Kontrola została przeprowadzona w związku z licznymi informacjami prasowymi o złym stanie jakości wód w zbiornikach retencyjnych: turawskim, otmuchowskim i nyskim, o uszkodzeniu zapory zbiornika nyskiego oraz o nieskutecznych działaniach podejmowanych przez RZGW i organy samorządowe na rzecz poprawy czystości wód i zabezpieczenia przeciwpowodziowego.

Skontrolowane zagadnienia podlegały badaniu również w ramach kontroli *Realizacja Programu wieloletniego „Program dla Odry 2006”*, szczególnie w obszarze zabezpieczenia przeciwpowodziowego przeprowadzonej przez Delegaturę NIK we Wrocławiu w 2006 r.²⁸. Stwierdzono wówczas m.in.: przypadki wydatkowania środków publicznych na cele niezwiązane z realizacją *Programu dla Odry-2006*, nieprawidłowości i uchybienia w zakresie przestrzegania procedur zamówień publicznych, brak planów i harmonogramów realizacji ww. programu, dowolność w kwalifikowaniu zadań i nierzetelność sprawozdań.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

W trakcie kontroli Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy o NIK, zleciła Wojewódzkiemu Inspektoratowi Weterynarii - Zakładowi Higieny Weterynaryjnej we Wrocławiu, przeprowadzenie badania zawartości metali ciężkich (kadmu, ołowiu i arsenu) w skrzelach, mięśniach, skórze i szkieletach ryb wyłowionych ze zbiornika Turawa.

Pięć z siedmiu protokołów kontroli podpisano bez zastrzeżeń. Zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokołach wnieśli: Burmistrz Nysy - siedem zastrzeżeń, z których cztery zostały uwzględnione, Pełnomocnik Rządu ds. Programu dla Odry-2006 - trzy zastrzeżenia, z których dwa zostały uwzględnione.

²⁸ Kontrola nr P/06/156

Dodatkowe wyjaśnienia dotyczące przyczyn i okoliczności powstania nieprawidłowości opisanych w protokole złożył Marszałek Województwa Opolskiego.

W trakcie kontroli zasięgnięto informacji w siedmiu niekontrolowanych jednostkach²⁹ oraz przesłuchano w charakterze świadków 11 osób.

Po zakończeniu czynności kontrolnych w RZGW przeprowadzono naradę pokontrolną, na której omówiono wyniki kontroli.

Wystąpienia pokontrolne wysłano do kierowników wszystkich skontrolowanych jednostek oraz do Wojewody Opolskiego, informując go o nierzetelnym rozliczeniu dotacji ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego otrzymanych przez Gminę Turawa na realizację Projektu *Ochrona wód podziemnych oraz ujęć wody pitnej dla Miasta Opola i Gminy Turawa (Kotórz Mały, Zawada)*.

Wójt Gminy Turawa i Wojewoda Opolski wnieśli po dwa zastrzeżenia do uwag i ocen zawartych w wystąpieniach pokontrolnych, z których w każdym przypadku uwzględniono po jednym zastrzeżeniu.

W wystąpieniach pokontrolnych NIK wystosowała ogółem 22 wnioski.

W szczególności wnoszono o :

- rzetelne ustalanie przez RZGW i wykazywanie potrzeb w zakresie zadań i szacowanych kosztów remontów budowli i urządzeń piętrzących wody w zbiornikach retencyjnych oraz podejmowanie działań w celu pozyskania środków zapewniających utrzymanie wymaganego stanu technicznego urządzeń wodnych i należytej ich obsługi, stosownie do wymagań Prawa wodnego,
- doprowadzenie do uzyskania przez RZGW decyzji ustalających trwały zarząd na gruntach Skarbu Państwa znajdujących się w posiadaniu RZGW oraz uregulowanie zasad korzystania przez przedsiębiorstwo energetyczne z nieruchomości i obiektów piętrzących,
- bezzwłoczne prowadzenie przez RZGW postępowań windykacyjnych wobec dzierżawców posiadających zaległości czynszowe,

²⁹ Sejmik Województwa Opolskiego, Opolski Urząd Wojewódzki, Urząd Miejski w Dobrodzieniu, Urząd Miasta i Gminy Kolonowskie, Urząd Gminy i Miasta Ozimek, Urząd Miejski w Zawadzkiem, Wodociągi i Kanalizacja Turaw Sp. z o.o.

- egzekwowanie przez RZGW obowiązków wynikających z umów od dzierżawców nieruchomości,
- podjęcie przez RZGW działań mających na celu uzyskanie instrukcji gospodarowania wodą turawskiego zbiornika retencyjnego oraz odtworzenie funkcji zbiornika wstępnego (z uwzględnieniem rachunku ekonomicznego),
- dokonywanie przez Marszałka Województwa Opolskiego i RZGW przeglądów ustaleń pozwoleń wodnoprawnych, stosownie do art. 136 ust. 2 ustawy Prawo wodne,
- przedstawianie przez Zarząd Województwa Opolskiego Sejmikowi Województwa Opolskiego raportów z wykonania Strategii rozwoju województwa opolskiego na lata 2000-2015 oraz Programu ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2007-2010 w wymaganych terminach,
- podjęcie przez Gminę Turawa działań w celu dokonania prawidłowego rozliczenia projektu pn. *Ochrona wód podziemnych oraz ujęć wody pitnej dla Miasta Opola i Gminy Turawa (Kotórz Mały, Zawada)*, a przez Wojewodę Opolskiego - działań zmierzających do wyegzekwowania prawidłowego rozliczenia zrealizowanego projektu,
- zaprowadzenie oraz bieżące aktualizowanie przez gminy Turawa, Nysa i Otmuchów ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków przez gminy.

Kierownicy skontrolowanych jednostek przekazali NIK informacje o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków.

NIK przygotowuje zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstw ujawnionych w toku kontroli w Urzędzie Gminy w Turawie oraz zawiadomienie w sprawie podejrzenia naruszenia w RZGW dyscypliny finansów publicznych.

4.3. Finansowe rezultaty kontroli

Kontrola ujawniła nieprawidłowości w wymiarze finansowym w łącznej kwocie **811 329,88 zł**. Nieprawidłowości te dotyczyły:

Kategoria nieprawidłowości	Opis	Kwota (zł)
Uszczuplenia środków lub aktywów	Nieuzyskane przez RZGW przychody z tytułu nierzetelnych działań w celu unormowania zasad korzystania przez podmiot zewnętrzny (przedsiębiorcę energetycznego) z obiektów piętrzących.	555 622,50
	Przeterminowane należności Skarbu Państwa, wobec których RZGW zaniechało czynności egzekucyjnych.	28 113,00
Kwoty wydatkowane w następstwie działań stanowiących naruszenia prawa:	Zapłata przez Gminę Turawa za niezrealizowany zakres robót budowlano-montażowych w ramach projektu budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kotórz Mały – Zawada. Łączna kwota nieprawidłowości wynosi 60 909,40 zł, z tego 15 227,35 zł stanowiły środki własne Gminy, a 45 682,05 zł - współfinansowanie ze środków UE (szkoda w ogólnym budżecie UE).	15 227,35
	Zapłata przez Gminę Turawa za zakupione pompownie, które nie zostały zamontowane w ramach budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kotórz Mały – Zawada. Łączna kwota nieprawidłowości wynosi 158 926,84 zł, z tego 39 731,71 zł stanowiły środki własne Gminy, a 119 195,13 zł – współfinansowanie ze środków UE (szkoda w ogólnym budżecie UE).	39 731,71
Kwoty wydatkowane z naruszeniem zasad należytego zarządzania finansami :	Zapłata przez Gminę Turawa za wykonanie przyłączy do sieci i prac montażowych pompowni przydomowych na trzech posesjach – koszty tych prac zostały poniesione dwukrotnie (po raz pierwszy w ramach projektu budowy sieci kanalizacyjnej).	7 758,14 zł
Szkoda w ogólnym budżecie UE wynosiła:	Udział środków UE w nieprawidłowościach polegających na wydatkowaniu środków w następstwie działań stanowiących naruszenia prawa: – zapłata przez Gminę Turawa za niezrealizowany zakres robót budowlano-montażowych w ramach projektu budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kotórz Mały – Zawada (łączna kwota nieprawidłowości wynosi 60 909,40 zł, w tym 45 682,05 zł - współfinansowanie ze środków UE), – zapłata przez Gminę Turawa za zakupione (w ramach budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kotórz Mały – Zawada) lecz nie zamontowane pompownie (łączna kwota nieprawidłowości wynosi 158 926,84 zł, w tym 119 195,13 zł – współfinansowanie ze środków UE).	164 877,18

5. Załączniki

Załącznik nr 1: Wykaz skontrolowanych podmiotów³⁰, ważniejszych nieprawidłowości i ocen kontrolowanej działalności

Lp.	Jednostka	Ważniejsze nieprawidłowości	Ocena kontrolowanej działalności
1.	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu	1. Nierzetelne ustalanie i wykazywanie potrzeb w zakresie zadań i szacowanych kosztów remontów budowli i urządzeń piętrzących wody w zbiornikach 2. Brak działań mających na celu uzyskanie aktualnej instrukcji gospodarowania wodą turawskiego zbiornika retencyjnego. 3. Brak działań w celu odtworzenia funkcji zbiornika wstępnego. 4. Nieprzeprowadzanie przeglądów realizacji ustaleń zawartych w pozwoleniach wodnoprawnych, o których mowa w art. 136 Prawa wodnego. 5. Nieegzekwowanie od dzierżawców nieruchomości obowiązków wynikających z umów i nierzetelne prowadzenie postępowań windykacyjnych wobec dzierżawców posiadających zaległości czynszowe. 6. Dopuszczenie do bezumownego korzystania z nieruchomości Skarbu Państwa.	Pozytywna pomimo stwierdzonych nieprawidłowości
2.	Pełnomocnik Rządu ds. Programu Odra-2006	-	Pozytywna pomimo stwierdzonego uchybienia
3.	Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego	1. Brak bieżącego monitoringu realizacji Strategii rozwoju województwa opolskiego na lata 2000-2015 oraz Programu ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2007-2010. 2. Nieprzeprowadzanie przeglądów realizacji ustaleń wydanych pozwoleń wodnoprawnych.	Pozytywna pomimo stwierdzonych nieprawidłowości
4.	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu	-	Pozytywna
5.	Urząd Gminy w Turawie	1. Brak ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. 2. Nierzetelny odbiór i rozliczenie inwestycji budowy kanalizacji sanitarnej.	Pozytywna pomimo stwierdzonych nieprawidłowości
6.	Urząd Miejski w Nysie	1. Brak ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków 2. Niezgodność zapisy Planu zarządzania kryzysowego z wymaganiami ustawy.	Pozytywna pomimo stwierdzonych nieprawidłowości
7.	Urząd Miejski w Otmuchowie	1. Brak ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. 2. Niezgodność zapisy Planu zarządzania kryzysowego z wymaganiami ustawy.	Pozytywna pomimo stwierdzonych nieprawidłowości

³⁰ Kontrole wszystkich jednostek przeprowadziła Delegatura NIK w Opolu

Załącznik nr 2: Wykaz osób zajmujących stanowiska kierownicze w kontrolowanych podmiotach

Lp.	Jednostka	Stanowisko, funkcja	Imię i nazwisko	Okres zajmowania stanowiska	
				od	do
1.	Pełnomocnik Rządu ds. Programu Odra-2006	Wojewoda Dolnośląski	Rafał Jurkowlaniec	29.11.2007	1.12.2010
			Aleksander M. Skorupa	28.12.2010	zakończenia czynności kontrolnych
2.	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu	Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu	Witold Sumiślawski	2.08.2010	zakończenia czynności kontrolnych
		Zastępca Dyrektora RZGW upoważniony przez Ministra Środowiska do wykonywania zadań i kompetencji Dyrektora	Paweł Potoczny	17.09.2009	2.08.2010
		Dyrektor	Stefan Bartosiewicz	30.06.2008	17.09.2009
		Dyrektor	Ryszard Kosierb	01.01.2000	30.06.2008
3.	Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego	Marszałek Województwa Opolskiego	Józef Sebesta	27.11.2006	zakończenia czynności kontrolnych
4.	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu	Opolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska	Krzysztof Gaworski	1.03.2003	zakończenia czynności kontrolnych
5.	Urząd Gminy w Turawie	Wójt Gminy Turawa	Waldemar Kampa	5.12.2006	zakończenia czynności kontrolnych
6.	Urząd Miejski w Nysie	Burmistrz Nysy	Jolanta Barska	5.12.2006	zakończenia czynności kontrolnych
7.	Urząd Miejski w Otmuchowie	Burmistrz Otmuchowa	Jan Woźniak	19.11.2002	zakończenia czynności kontrolnych

Załącznik nr 3: Gospodarka wodno-ściekowa w skontrolowanych gminach

Gmina Turawa

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010 (za 6 m-cy)
1.	Liczba mieszkańców gminy (stan na 31 grudnia 2008 i 2009 r. oraz 30 czerwca 2010 r.), ogółem, z tego: - korzystających z wodociągów zbiorowych, - liczba przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych: - korzystający z kanalizacji zbiorczej Stopień skanalizowania gminy (c : b) a/ liczba istniejących (wybudowanych) przyłączy do kanalizacji zbiorczej, b/ liczba przyłączy kanalizacyjnych połączonych ³¹ , c/ liczba przyłączy kanalizacyjnych czynnych	tys. osób tys. osób sztuk tys. osób % sztuk sztuk sztuk	9 500 8 995 2 343 3 978 41,8 1 064 1 863 1 064	9 412 9 130 2 372 4 034 42,8 1 078 2 117 1 078	9 412 9 130 2 377 4 634 49 1 228 2 117 1 143
2.	Ilość wody pobranej z wodociągów zbiorowych: - ogółem (sprzedaż), z tego: - dla potrzeb komunalnych - dla potrzeb produkcyjnych - dla innych potrzeb (np. straż pożarna)	tys. m ³ tys. m ³ tys. m ³ tys. m ³	332,7 198,6 59,3 8,6	339,6 195,4 58,4 5,1	175 98,5 12,4 3,5
3.	Straty wody z sieci: - ilość - wskaźnik do wielkości produkcji (+ ew. zakup) - wskaźnik do wielkości sprzedaży	tys. m ³ % %	63,6 19,1 19,1	72,0 21,2 21,2	60,6 34,6 34,6
4.	Ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną do środowiska ogółem ³² , w tym: - oczyszczone - nieczyszczone	tys. m ³ /rok tys. m ³ /rok tys. m ³ /rok	171 171 0	201 201 0	147,8 147,8 0
5.	Liczba zbiorników bezodpływowych (szamb)	sztuk	brak danych	brak danych	brak danych
6.	Liczba umów zawartych przez korzystających z taboru asenizacyjnego	sztuk	brak danych	brak danych	brak danych
7.	Ilość ścieków odprowadzanych taborami asenizacyjnymi	tys. m ³ /rok	48	41	15,2
8.	Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków	sztuk	1	1	1
9.	Przepustowość oczyszczalni ogółem, w tym: - mechanicznych - chemicznych - biologicznych - biologicznych z podwyższonym usuwaniem miogenów	m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę	1 360 - - - 1 360	1 605 - - - 1 605	1 605 - - - 1 605
10.	Ilość ścieków oczyszczonych ogółem, w tym w oczyszczalniach: - mechanicznych - chemicznych - biologicznych - biologicznych z podwyższonym usuwaniem miogenów	m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę	219 219	242 242	163 163
11.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach dopływających do oczyszczalni: - BZT5 ³³ - CHZT ³⁴ (metodą dwuchromianową) - Zawiesiny - Azot ogólny - Fosfor ogólny	kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok	107 977 251 189 86 862 27 971 1 661	92 936 320 783 98 308 26 755 3 567	28 034,9 10 4952 3 8114 brak danych brak danych

³¹ Liczba połączonych przyłączy do kanalizacji zbiorczej jest liczbą przyłączy, które ze względów technicznych i ekonomicznych powinny zostać wykonane (potrzeby).

³² Na ogólną ilość ścieków odprowadzanych do środowiska składają się także ścieki pochodzące z gminy Chrzastowice i Łubiany oraz ścieki z ośrodków wypoczynkowych zlokalizowanych nad jeziorem.

³³ BZT5 - masa zanieczyszczeń zawartych w ściekach dopływających do urządzeń oczyszczalni w jednostce czasu, równa iloczynowi natężenia przepływu ścieków i stężenia zawartych w nich zanieczyszczeń.

³⁴ Chemiczne zapotrzebowanie na tlen - ilość tlenu potrzebna do utlenienia zawartych związków organicznych i nieorganicznych.

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010 (za 6 m-cy)
12.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do odbiornika po ich oczyszczeniu: - BZT ₅ - CHZT (metodą dwuchromianową) - Zawiesiny - Azot ogólny - Fosfor ogólny	kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok	4 826 20 657 20 104 5 758 1 016	5 596 24 705 5 434 5 667 564	667,4 4 322,4 675,3 162,6 44,8
13.	Stopień redukcji zanieczyszczeń w ściekach: - BZT ₅ - CHZT (metodą dwuchromianową) - Zawiesiny - Azot ogólny - Fosfor ogólny	% % % % %	95,5 91,8 76,8 79,4 38,8	93,9 92,3 94,5 78,8 84,2	98,0 96,0 98,0 brak danych brak danych

Gmina Otmuchów

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010 (za 6 m-cy)
1.	Liczba mieszkańców gminy (stan na 31 grudnia 2008 i 2009 r. oraz 30 czerwca 2010 r.), ogółem, z tego: - korzystających z wodociągów zbiorowych, - liczba przyłączy wodociagowych do budynków mieszkalnych: - korzystający z kanalizacji zbiorczej Stopień skanalizowania gminy ³⁵ (c : b): - miasto - gmina ³⁶ a/ liczba istniejących (wybudowanych) przyłączy do kanalizacji zbiorczej, b/ liczba przyłączy kanalizacyjnych połączonych ³⁷ , c/ liczba przyłączy kanalizacyjnych czynnych	tys. osób tys. osób sztuk tys. osób % % % sztuk sztuk sztuk	14 391 11 317 2 308 4 601 17 79 4 336 1 972 336	14 330 11 500 2 347 4 637 16,8 80 4 338 2009 338	14 247 11 550 2 358 4 687 17,5 81 4 340 2018 354
2.	Ilość wody pobranej z wodociągów zbiorowych: - ogółem (sprzedaż), z tego: - dla potrzeb komunalnych - dla potrzeb produkcyjnych - dla innych potrzeb (np. odbiorcy indywidualni)	tys. m ³ tys. m ³ tys. m ³ tys. m ³	421,8 338,1 56,8 26,9	416,3 324,7 33,1 58,5	204,3 173,2 17,6 13,5
3.	Straty wody z sieci: - ilość - wskaźnik do wielkości produkcji (+ ew. zakup) - wskaźnik do wielkości sprzedaży	tys. m ³ % %	96,2 18 23	103,4 19 25	50,1 19 25
4.	Ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną do środowiska ogółem, w tym: - oczyszczone - nieczyszczone	tys. m ³ /rok tys. m ³ /rok tys. m ³ /rok	3 3 -	4 4 -	4 4 -
5.	Liczba zbiorników bezodpływowych (szamb)	sztuk	1 890	1 915	1 945
6.	Liczba umów zawartych przez korzystających z taboru asenizacyjnego	sztuk	brak danych	brak danych	brak danych
7.	Ilość ścieków odprowadzanych taborą asenizacyjnym	tys. m ³ /rok	10	13	5
8.	Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków	sztuk	1	1	2
PRZEPOMPOWNIĄ ŚCIEKÓW W OTMUCHOWIE (do oczyszczalni w Nysie)					
9.a	Przepustowość oczyszczalni ogółem, w tym: - mechanicznych - chemicznych - biologicznych - biologicznych z podwyższonym usuwaniem miogenów	m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę	4 416 nie dotyczy nie dotyczy nie dotyczy nie dotyczy	4 416 nie dotyczy nie dotyczy nie dotyczy nie dotyczy	4 416 nie dotyczy nie dotyczy nie dotyczy nie dotyczy

³⁵ Podany stopień „skanalizowania” obejmuje wyłącznie czynne przyłącza, uwzględniając przyłącza wybudowane i stopniowo podłączane

³⁶ Według danych szacunkowych Przedsiębiorstwa Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Otmuchowie.

³⁷ Liczba połączonych przyłączy do kanalizacji zbiorczej jest liczbą przyłączy które ze względów technicznych i ekonomicznych powinny zostać wykonane (potrzeby).

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010 (za 6 m-cy)
10.a	Ilość ścieków oczyszczonych ogółem do oczyszczalni w Nysie: - mechanicznych - chemicznych - biologicznych - biologicznych z podwyższonym usuwaniem miogenów	m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę	1 040 - - - 1 040	530 ³⁸ - - - 530	540 - - - 540
11.a	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach dopływających do przepompowni: - BZT ₅ - CHZT (metodą dwuchromianową) - Zawiesiny - Azot ogólny - Fosfor ogólny	kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok	167 412 269 453 42 251 26 765 3 093	77 994 125 533 19 684 12 757 1 441	42 630 68 614 10 759 6 973 787
12.a	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do odbiornika po ich oczyszczeniu: - BZT ₅ - CHZT (metodą dwuchromianową) - Zawiesiny - Azot ogólny - Fosfor ogólny	kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok	nie prowadzi się takich pomiarów	nie prowadzi się takich pomiarów	nie prowadzi się takich pomiarów
13.a	Stopień redukcji zanieczyszczeń w ściekach: - BZT ₅ - CHZT (metodą dwuchromianową) - Zawiesiny - Azot ogólny - Fosfor ogólny	% % % % %	nie prowadzi się takich pomiarów	nie prowadzi się takich pomiarów	nie prowadzi się takich pomiarów
OCZYSZCZALNIA W RYSIOWICACH					
9.b	Przepustowość oczyszczalni ogółem, w tym: - mechanicznych - chemicznych - biologicznych - biologicznych z podwyższonym usuwaniem miogenów	m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę	60 60 - - -	60 60 - - -	60 60 - - -
10.b	Ilość ścieków oczyszczonych ogółem w oczyszczalni: - mechanicznych - chemicznych - biologicznych - biologicznych z podwyższonym usuwaniem miogenów	m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę	9,8 9,8 - - -	10,0 10,0 - - -	9,0 9,0 - - -
11.b	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach dopływających do oczyszczalni: - BZT ₅ - CHZT (metodą dwuchromianową) - Zawiesiny - Azot ogólny - Fosfor ogólny	kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok	2 217 3 845 726 347 54	2 263 3 923 740 354 55	1 015 1 760 332 158 24
12.b	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do odbiornika po ich oczyszczeniu: - BZT ₅ - CHZT (metodą dwuchromianową) - Zawiesiny - Azot ogólny - Fosfor ogólny	kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok	85 379 98 246 34	87 386 100 251 35	23 49 10 113 15
13.b	Stopień redukcji zanieczyszczeń w ściekach: - BZT ₅ - CHZT (metodą dwuchromianową) - Zawiesiny - Azot ogólny - Fosfor ogólny	% % % % %	96 90 86 29 37	96 90 86 29 37	97 97 86 28 37
OCZYSZCZALNIA W KAŁKOWIE - funkcjonuje od 1 stycznia 2010 r.					
9.c	Przepustowość oczyszczalni ogółem, w tym: - mechanicznych - chemicznych - biologicznych	m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę	- - - -	- - - -	34 - - -

³⁸ Tak znaczne zmniejszenie ilości przesyłanych ścieków w 2009 r. wynikało z zamknięcia Cukrowni „Otmuchów”.

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010 (za 6 m-cy)
	- biologicznych z podwyższonym usuwaniem miogenów	m ³ /dobę	-	-	34
10.c	Ilość ścieków oczyszczonych ogółem, w tym w oczyszczalniach: - mechanicznych - chemicznych - biologicznych - biologicznych z podwyższonym usuwaniem miogenów	m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę			16,4 16,4 - 16,4 -
11.c	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach dopływających do oczyszczalni: - BZT ₅ - CHZT (metodą dwuchromianową) - Zawiesiny - Azot ogólny - Fosfor ogólny	kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok	- - - - -	- - - - -	1 856 3 712 2 227 371 40
12.c	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do odbiornika po ich oczyszczeniu: - BZT ₅ - CHZT (metodą dwuchromianową) - Zawiesiny - Azot ogólny - Fosfor ogólny	kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok	- - - - -	- - - - -	38 93 34 30 7
13.c	Stopień redukcji zanieczyszczeń w ściekach: - BZT ₅ - CHZT (metodą dwuchromianową) - Zawiesiny - Azot ogólny - Fosfor ogólny	% % % % %	- - - - -	- - - - -	97 97 98 91 82

Gmina Nysa

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010 (za 6 m-cy)
1.	Liczba mieszkańców gminy (stan na 31 grudnia 2008 i 2009 r. oraz 30 czerwca 2010 r.), ogółem, z tego: - korzystających z wodociągów zbiorowych, - liczba przyłączy wodociagowych do budynków mieszkalnych: - korzystający z kanalizacji zbiorczej Stopień skanalizowania gminy (c : b) a/ liczba istniejących (wybudowanych) przyłączy do kanalizacji zbiorczej, b/ liczba przyłączy kanalizacyjnych połączonych ³⁹ , c/ liczba przyłączy kanalizacyjnych czynnych	tys. osób tys. osób sztuk tys. osób % sztuk sztuk sztuk	58,8 56,2 5 418 46,0 62,8 3 605 5 728 3 599	58,6 56,1 5 561 45,7 65,8 5 643 5 810 3 821	58,6 56,1 5 575 45,8 70,5 ⁴⁰ 5 666 5 830 4 113
2.	Ilość wody pobranej z wodociągów zbiorowych: - ogółem (sprzedaż), z tego: - dla potrzeb komunalnych - dla potrzeb produkcyjnych - dla innych potrzeb (np. odbiorcy indywidualni)	tys. m ³ tys. m ³ tys. m ³ tys. m ³	2 407,7 230,2 221,1 1 956,4	2 405,5 225,2 218,0 1 962,2	1 167,9 114,7 218,0 1 962,2
3.	Straty wody z sieci: - ilość - wskaźnik do wielkości produkcji (+ ew. zakup) - wskaźnik do wielkości sprzedaży	tys. m ³ % %	213,8 7,2 8,9	316,5 10,4 13,2	119,9 8,5 10,3
4.	Ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną do środowiska ogółem ⁴¹ , w tym: - oczyszczone - nieczyszczone	tys. m ³ /rok tys. m ³ /rok tys. m ³ /rok	2 102 2 102 0	2 157 2 157 0	1 118 1 118 0
5.	Liczba zbiorników bezodpływowych (szamb)	sztuk	brak danych	brak danych	brak danych

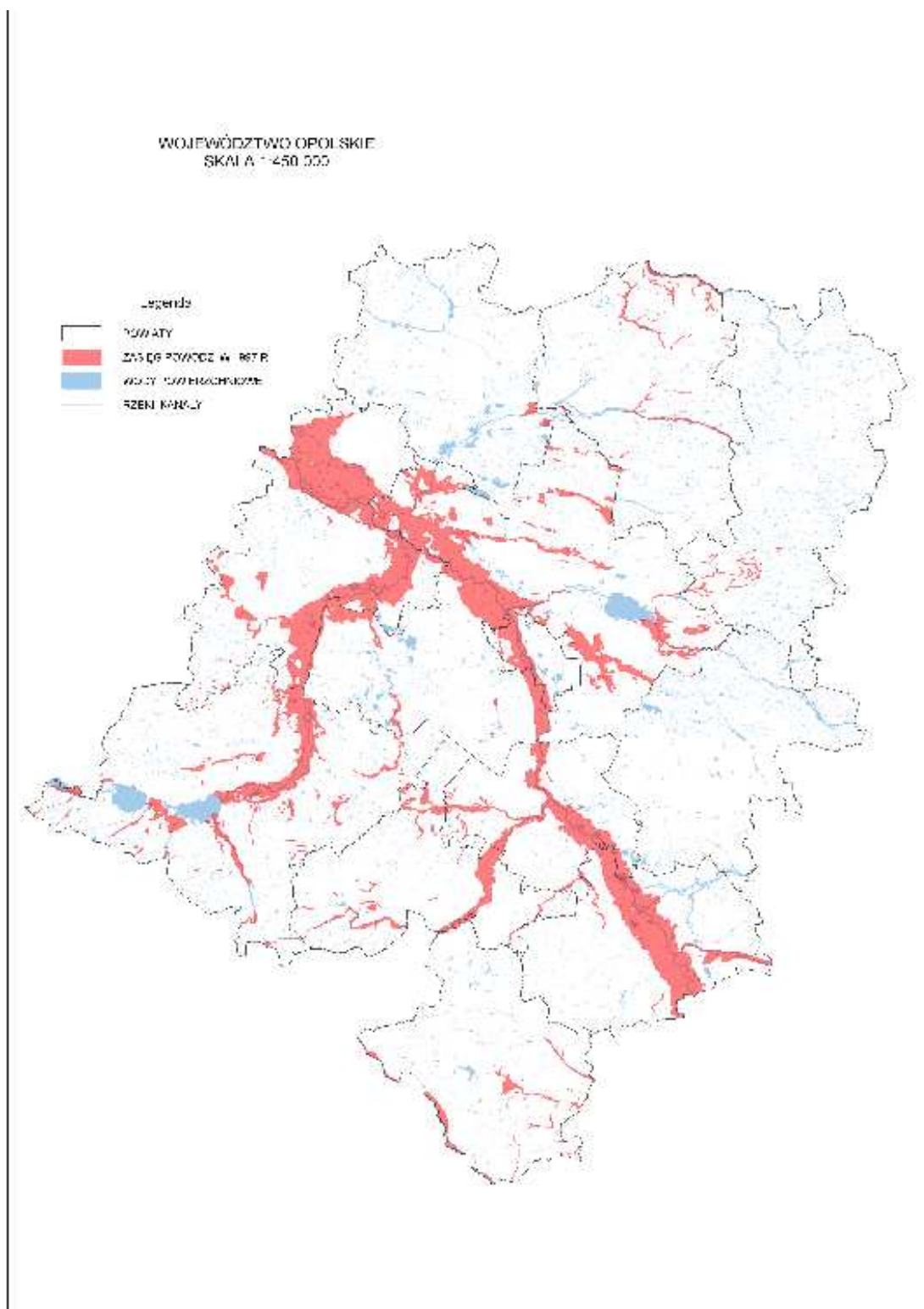
³⁹ Liczba połączonych przyłączy do kanalizacji zbiorczej jest liczbą przyłączy które ze względów technicznych i ekonomicznych powinny zostać wykonane (potrzeby), z podanej liczby 5 839 szt. według stanu na 30.06.2010 r. – 2 901 szt. na wioskach.

⁴⁰ Podany wskaźnik 70,5 % „skanalizowania” obejmuje wyłącznie czynne przyłącza, uwzględniając przyłącza wybudowane i stopniowo podłączane wskaźnik ten w najbliższym czasie powinien wynieść 97,2 %.

⁴¹ Tylko z Gminy Nysa – rozliczono z pomiarów, dla Aglomeracji ogółem odpowiednio w tys. m³/rok (w 2010 r. - I półrocz): 6 023; 6 188 i 3 046.

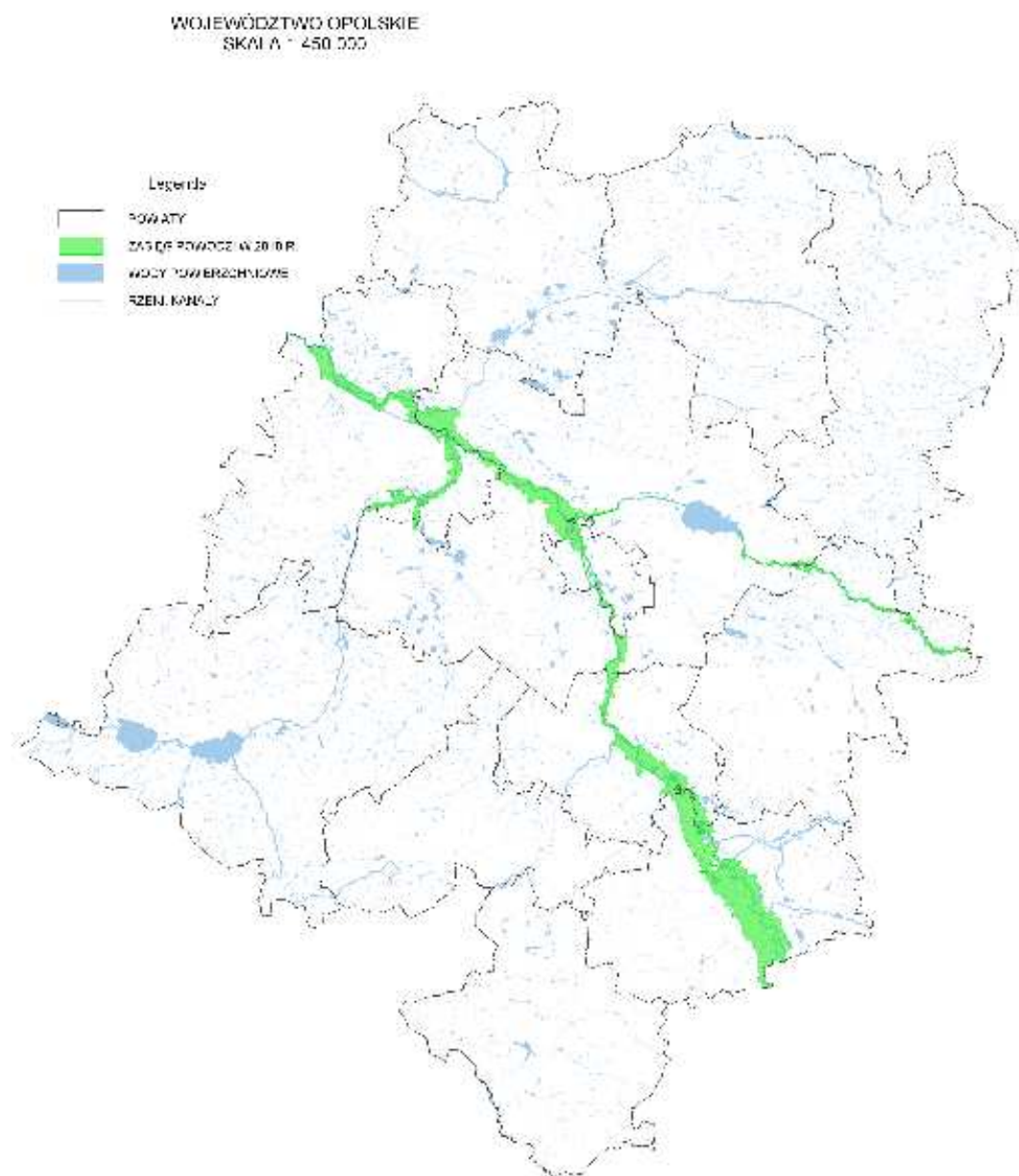
Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010 (za 6 m-cy)
6.	Liczba umów zawartych przez korzystających z taboru asenizacyjnego	sztuk	brak danych	brak danych	brak danych
7.	Ilość ścieków odprowadzanych taborom asenizacyjnym	tys. m ³ /rok	15	15	6
8.	Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków	sztuk	1	1	1
9.	Przepustowość oczyszczalni ogółem, w tym: - mechanicznych - chemicznych - biologicznych - biologicznych z podwyższonym usuwaniem miogenów	m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę	28 000 - - - 28 000	28 000 - - - 28 000	28 000 - - - 28 000
10.	Ilość ścieków oczyszczonych ogółem, w tym w oczyszczalniach: - mechanicznych - chemicznych - biologicznych - biologicznych z podwyższonym usuwaniem miogenów	m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę m ³ /dobę	16 502 - - - 16 502	16 953 - - - 16 953	16 829 - - - -6 829
11.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach dopływających do oczyszczalni: - BZT ₅ - CHZT (metodą dwuchromianową) - Zawiesiny - Azot ogólny - Fosfor ogólny	kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok	1 900 859 7 080 518 2 656 685 400 289 66 012	2 088 450 5 591 538 2 650 011 391 453 54 578	1 028 025 2 752 396 1 304 449 192 689 26 866
12.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do odbiornika po ich oczyszczeniu: - BZT ₅ - CHZT (metodą dwuchromianową) - Zawiesiny - Azot ogólny - Fosfor ogólny	kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok kg/rok	36 680 170 210 30 537 48 907 3 072	50 972 170 727 32 673 49 442 2 627	25 068 84 039 16 083 24 337 1 291
13.	Stopień redukcji zanieczyszczeń w ściekach: - BZT ₅ - CHZT (metodą dwuchromianową) - Zawiesiny - Azot ogólny - Fosfor ogólny	% % % % %	98 98 99 88 95	97 97 99 87 95	97 97 99 87 95

Załącznik nr 4: Obszary województwa opolskiego zalane w wyniku powodzi w 1997 r.

Mapa z Wojewódzkiego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego

Załącznik nr 5: Obszary województwa opolskiego zalane w wyniku powodzi w 2010 r.

Mapa z Wojewódzkiego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego

Załącznik nr 6: Wykaz ważniejszych aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne – Dz. U z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.
2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska – Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.
3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa - Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 ze zm.
4. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym - Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.
5. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju - Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712
6. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 ze zm.
7. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym – Dz. U. Nr 89, poz. 590 ze zm.
8. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane -Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623.
9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego – Dz. U. Nr 137, poz. 984.
10. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach – Dz. U. Nr 183, poz. 1530 (przepis uchylony z dniem 1 stycznia 2011 r.).
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych - Dz. U. Nr 176, poz. 1455.
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie wykazu substancji priorytetowych w dziedzinie polityki wodnej - Dz. U. Nr 233, poz. 1987 (przepis uchylony z dniem 14 sierpnia 2010 r.).
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego - Dz. U. Nr 137, poz. 984,
14. Rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych - Dz. U. Nr 136, poz. 964
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych mas substancji, które mogą być odprowadzane w ściekach przemysłowych - Dz. U Nr 180, poz. 1867.

Załącznik nr 7: Wykaz organów, którym przekazano informacje o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Kontroli Państwowej
8. Przewodniczący Sejmowej Komisji Finansów Publicznych
9. Przewodniczący Sejmowej Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych
10. Przewodniczący Sejmowej Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej
11. Przewodniczący Sejmowej Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
12. Przewodniczący Sejmowej Komisji Skarbu Państwa
13. Przewodniczący Senackiej Komisji Środowiska
14. Przewodniczący Senackiej Komisji Budżetu i Finansów Publicznych
15. Przewodniczący Senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej
16. Minister Skarbu Państwa
17. Minister Finansów
18. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
19. Minister Rozwoju Regionalnego
20. Minister Środowiska
21. Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego
22. Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego
23. Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej
24. Wojewoda Opolski
25. Wojewoda Dolnośląski
26. Marszałek Województwa Opolskiego